

Assignatura	28936 Les Arts de l'Objecte a l'Antiguitat i l'Edat Mitjana				
Professora	<i>Claveria i Nadal, Montserrat</i>				
Cicle	Segon	Quadrimestre	Primer	Crèdits	6
				Tipus	Obligatòria
	Horari	<i>Teoria: Dilluns i Dimecres 8:30 - 10:00</i>			
		<i>Tutoria Integrada: Dimecres 13:00 - 14:00</i>			

CONTINGUT

Amb aquesta assignatura es podrà obtenir una visió general del desenvolupament de les arts de l'objecte, des de la prehistòria fins a l'època de pas cap al món medieval, en les cultures del Pròxim Orient i de la Mediterrània central i occidental.

OBJECTIUS

Proporcionar els coneixements essencials sobre la tipologia, l'execució tècnica, les preferències iconogràfiques, la distribució geogràfica i la funció d'aquestes obres artístiques, capacitant a l'estudiant perquè les sàpiga reconèixer, analitzar i interpretar.

TEMARI

I. Definició de l'assignatura, límits cronològics i geogràfics.

II. JOIERIA

1. Materials: I: metalls. II: Pedres i materials afins. III: Vidre. IV: Ivori i os. V: Faiança i terracota.
2. Tècniques: I: El joier i l'organització del taller. II: Repujat, estampació, encunyació, nuclis i motlles. III: El treball del fil metàl·lic. IV: Buidat / colada. V: Processos decoratius: filigrana i granulat; soldadura; esmalt i nielat; incrustació; gravat, talla i perforació; xapat, dorat i abrillantat. VI: Juntures i acabats.
3. Tipus de joies.
4. Distribució geogràfica i cultural: particularitats estilístiques, iconogràfiques i de difusió.
5. La interpretació de la joieria antiga: I: Fonts materials, textuais i iconogràfiques. II: Simbologia de minerals i metalls preciosos. III: Les funcions de la joieria a l'Antiguitat.

III. TORÉUTICA

1. Apreciacions sobre el terme.
2. Taller i manufactura: I: Materials. II: Tècniques. III. Tipus d'objectes.
3. Distribució geogràfica i cultural: particularitats estilístiques, iconogràfiques i de difusió.
4. Funcions de la toréutica antiga.

IV. GLÍPTICA I LAPIDÀRIA

1. Definició dels termes.
2. Materials, tècniques i tipus d'objectes.
3. Distribució geogràfica i cultural: particularitats estilístiques, iconogràfiques i de difusió.
4. Lapidaris i comitents. Les funcions del segell i les gemmes a l'Antiguitat.

V. L'EBORÀRIA I EL TREBALL DE L'OS.

1. Definició del terme.
2. Tècniques i tipologia.
3. Distribució geogràfica i cultural: particularitats estilístiques, iconogràfiques i de difusió.
4. Us i valor dels objectes artístics de vori i d'os a l'Antiguitat.

VI. COROPLÀSTIA, CERÀMICA I FAIENÇA.

1. Coroplàstia: I: Definició del terme. II: tècniques. III: tipologia. IV: Distribució geogràfica i cultural. V: Funcions.
2. Ceràmica : I: Formes més comunes de la ceràmica ornamentada.. II: Tècniques de modelat de la forma; tècniques vasculars; altres tècniques ornamentals. III: Distribució geogràfica i cultural: particularitats estilístiques, iconogràfiques i de difusió. IV: Funcions més usals.
3. Faiença: I: Definició del terme. II: Tècnica. III: tipologia. IV: Distribució geogràfica i cultural. V: Funcions.

VII. EL VIDRE.

1. Material i tècniques.
2. Tipus d'objectes.
3. Distribució geogràfica i cultural: particularitats estilístiques, iconogràfiques i de difusió.
4. Funcions dels objectes artístics de vidre a l'Antiguitat.

VIII. ALTRES MANIFESTACIONS.

1. El teixit: I: Fonts textuais, fonts iconogràfiques i restes materials. II: Estat de la qüestió del seu coneixement actual segons una ordenació per cultures.
2. Mobiliari: I. Materials. II: Tècniques. III. Tipologia.

IX. LES ARTS DE L'OBJECTE A L'ANTIGUITAT TARDANA

1. Acoloriment i vistositat de les arts suntuàries constantinianes.
2. La varietat i el valor de les primeres arts suntuàries cristianes: I: Ornamentació i litúrgia. II: Els treballs de vori: la glipsanoteca de Brescia, els díptics consulars i religiosos i les caixetes de tocador. III: Metallisteria: el *Missorium* de Teososi, la lanx de Parabiago, l'arqueta del *British Museum*. IV: Vidre: centres de producció; produccions de la Bahja de Nàpols i del Rin. Els diatrete, els murals de vidre i els *Fondi d'Oro*.

AVALUACIÓ

Examen final puntuat sobre 8 punts. Acompliment de les tutories integrades puntuat sobre 2 punts.

TUTORIES INTEGRADES

Desenvolupament d'un treball de curs tutoritzat sobre temes puntuals relacionats amb els continguts de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA BASICA*¹

*¹ Consultar una Bibliografia més extensa a l'apartat de *Materials* d'aquesta assignatura de l'**Autònoma Interactiva**.

- AA.VV, *Études d'orfèvrerie antique*, Louvain-La-Neuve, 1980.
- AA.VV., Els Tracis. Tresors enigmàtics de Bulgària, Catàleg de l'exposició, Barcelona, 2005.
- BRAEMER, F., <<Le rôle des pierres précieuses et nobles dans l'ornementation dans l'antiquité et le moyen âge>>, a: CHARDRON-PICAULT et alii. (eds.), *Les Roches décoratives dans l'architecture antique et du Haut Moyen Âge*, 2004.
- CAUBET, A. (Dir.), *Cornaline et pierres précieuses. La Méditerranée, de l'Antiquité à l'Islam*, París, 1999.
- BAKER, H.S., *Furniture in the Ancient World. Origins and Evolution 3100-475 B.C.*, Londres, 1966.
- BECATTI, G., *Oreficerie antiche, dalle minoiche alle barbarica*, Roma, 1955.
- COARELLI, F., "Artes menores", *Historia Civilización de los Griegos*, X, Barcelona, 1984, p.

150-171.

- FORMIGLI, E., *Tecniche dell'oreficerie etrusca e romana. Originali e falsificazioni*, Roma, 1985.
- FORMIGLI, E. (ed.), *I grandi bronzi antichi: le fonderie e le tecniche di lavorazione dall'età arcaica al Rinascimento. Atti seminari di studi ed esperimenti*, (Murlo, 1993-1995), Murlo, 1999.
- HACKENS, T. (Ed.), *Études d'orfèvrerie antique*, Louvain-la-Neuve, 1980
- HENIG, H., *El arte romano*, Barcelona, 1985.
- HIGGINS, R. A., *Greek and Roman Jewellery*, Londres, 1980.
- LEANDER-NEWBY, R.E., *Silver and Society in Late Antiquity. Functions and Meanings of Silver Plate in the Fourth to Seventh Centuries*, 2004.
- LIPINNSKY, A., *Oro, argento, gemme e smalti. Tecnologia delle arti dalle origine alla fine del Medioevo (3000-1500 d.C.)*, Florencia, 1975.
- MANSUELLI, G. A., *Arte Romana. Pittura. Arti minori*, Roma, 1979.
- METZGER, C., *Bijoux grecs, étrusques et romains*, Paris, 1976
- MOOREY, P.R.S., *Ancient Mesopotamian Materials and Industries. The Archaeological Evidence*, Londres, 1994.
- MUSSO, L., *Manifattura sontuaria e committenza pagana nella Roma del IV secolo: indagine sulla Lanx di Parabiago*, Roma, 1983.
- RICHTER, G. M. A., *El arte griego*, Barcelona, 1979.
- RIEGL, A., <<El arte industrial>>, a: *El arte industrial tardorromano*, Madrid, 1992 (Ed. or. 1901; 1927), pp. 209 ss.
- SALDERN, A. von, *Antikes Glas. Handbuch der Archäologie*, Munich, 2004.
- STIERLIN, H., *The Gold of the Pharaohs*, Paris, 1997.
- TREISTER, M.Y., *Hammering Techniques in Greek and Roman Jewellery and Toreutics*, Londres, 2001.
- VIGIL, M., *El vidrio en el mundo antiguo*, Madrid, 1969.
- WEDEPOHL, K.H., *Glas in Antike und Mittelalter. Geschichte eines Werkstoffs*, 2003.